

HRS Husholdning

Kildesortering

- Matavfall
- Papir, drikkekartong og pappemballasje
- Plastemballasje
- Glass- og metallemballasje
- Restavfall
- EE-avfall
- Farlig avfall
- Batterier
- Moan Miljøstasjon

Hva er matavfall?

Matavfall er avfall som er organisk nedbrytbart. En tommelfingerregel er dersom det kan spises, kan det sorteres som matavfall.

Hvert år kaster nordmenn over 300 000 tonn mat, som kunne vært spist. (Kilde: sortere.no). Har du lyst å være med å begrense matsvinnet, er et tips å bruke sansene dine (lukt og smake) på matvarene før du eventuelt kaster den. Kan du for eksempel lage middag med grønnsaker som holder på å gå ut på dato? Det finnes mange nettsider som gir inspirasjon til hvordan man kan bruke opp rester, men her er noen inspirerende nettsider: Matsvinn.no eller matprat.no

Sorteres som matavfall

- Skrell
- Skrotter
- Kaffegrut med og uten filter
- Eggeskall
- Tørkepapir og servietter med matrester
- Nøtteskall
- Rekeskall
- Teposer og teblader
- Små fiske- og kjøttbein
- Grønnsaker
- Frukt
- Mel, gryn og sukker
- Brød og kaker
- Ris og pasta
- Fisk og skalldyr

Ikke i matavfall

- Matavfall med emballasje
- Store rester fett og matolje
- Komposterbare produkter
- Hundeposer (alle typer)
- Store kjøttbein
- Avskårne blomster
- Potteplanter
- Krydderplanter
- Hageavfall
- Grus, sand, jord
- Kattesand
- Snus og røyk
- Bomull og q-tips
- Tyggis
- Snus

Nyttig info om biposer

Alle biposer er ferskvare og derfor datostemplet.

Biposene vi bruker til matavfall er laget av mais, og kan derfor brytes ned til jord sammen med matavfallet. Posene er stemplet med produksjonsdato og produksjonsår. Ved vanlig oppbevaring av poser, vil posene vare rundt et års tid før de starter fasen med å brytes ned til jord. (Blir posene oppbevart for varmt, vil nedbrytningsprosessen starte tidligere). Denne fasen merker man når posene begynner å rakne. Om dette skjer, trenger du ikke bruke opp posene, men heller få nye poser av oss.

Når du nærmer deg slutten på rullen med biposer, knyt fast en pose i håndtaket på dunken (ikke lokket). Så legger renovatøren en rull på dunken din ved tømning. Sjøføren har dessverre bare plass til et visst antall ruller med seg i bilen. Får du ikke ny rull er det fordi sjøføren er fri.

Våre biposer rommer 8-10 liter matavfall og er tilpasset de små biobøttene vi deler gratis ut.

HRS har ikke biposer i andre størrelser. Nedbrytbare biposer i andre størrelser kan imidlertid kjøpes på større jernvarekjeder.

Hva kan sorteres som papir?

Papir, drikkekartong og pappemballasje/kartong kan sorteres sammen i papirdunk.

Bølgepapp, altså esker som har et mellomlag med bølger, kan ikke sorteres sammen med papir, drikkekartong og pappemballasje. Dette er fordi gjenvinningsprosessen er litt ulik fra papir og kartong, og derfor kan de ikke blandes.

Ja, takk- papir, drikkekartong og pappemballasje

- Aviser
- Magasiner
- Reklame
- Pappkartong (uten bølger i mellomlag)
- Drikkekartong
- (husk returkartonglotteriet – se lengre ned)
- Kraftpapir

Bølgepapp – lever på kundetorg (Moan miljøstasjon)

- Pappesker med bølger i mellomlag
- Pizzaesker med bølger i mellomlag
- Flytteesker

Nei, takk

- Julegavepapir
- Glanset pakkepapir
- Bakepapir
- Tilgriset papir
- Våt papir, emballasje eller bølgepapp
- plastemballasje

Usikker på om noe kan sorteres som papir eller plast?

Ta krølle-/riveresten. Er det lett å rive, er det ofte papir.

Krøller du emballasjen sammen og den lett spretter ut igjen, er det ofte plastemballasje. Forblir den krøllete, er det ofte papir.

Hvorfor er det noe papir som ikke kan sorteres som papir?

Glanset julegavepapir og gavepapir er eksempler på papir som kan ikke sorteres som papir og må kastes i restavfall. Papiret inneholder mye fargestoffer og leire, som gjør at papiret ikke egner seg for gjenvinning.

Det er også grunnen for at man ikke skal brenne julegavepapir. Når det brennes frigis det endel miljøgifter, som man verken vil ha ute eller inne i stua si.

Har du glanset papir, pakk det i en gjennomsiktig avfallsekk og lever det hos oss. Papiret vil sendes som restavfall og brennes i Kiruna. Men her passer man på at miljøgiftene ikke kommer ut i naturen under forbrenningsprosessen.

Returkartonglotteriet

Vil du vinne 10.000 eller 100.000 kroner? Da må du gjøre følgende med dine drikkekartonger.

Hvert år deles det ut premier for 1,6 millioner kroner til vinnere av returkartonglotteriet.

- Skyll drikkekartongene dine og sett de til tørk (du trenger ikke ta av skrukorken)
- Brett minst seks kartonger inn i en drikkekartong (for skolemilkkartonger gjelder fire kartonger i en femte kartong)
- Skriv på navn og telefonnummer
- **Lever drikkekartongkubben inn sammen med papir eller på egne returpunkt for drikkekartong.**

Hva er plastemballasje?

Plastemballasje er innpakning som har vært rundt og beskyttet matvarer og andre produkter. Produkter laget i plast skal ikke sorteres sammen med plastemballasjen. Dette kan forklares med et enkelt eksempel: Kjøper du en lekebil i plast, skal innpakningen sorteres som plastemballasje. Plastbilen, dersom den ikke inneholder elektronikk, skal kastes i restavfallet.

Ja, takk

- Plastflasker og plastkanner
- Plastfolie
- Plastposer
- Plastbegre som yoghurtbeger og rømmebeger
- Blomsterpotter og -brett i plast
- Plastbrett for matvarer (kylling, kjøttdeig og lignende)
- Plastemballasje for elektriske og elektroniske produkter

Nei, takk

- Tilgriset plastemballasje
- Plastemballasje som har inneholdt farlig avfall
- Potetgull og kaffeposer som er sammensatt av av plast og metall, eller plast og papir
- Plast som ikke er emballasje, som leker, hageslanger, presenninger, hagemøbler og juletrær
- Isopor (EPS)
- Skumgummi
- Kontaktlinser
- Pillebrett
- Tannbørste

Usikker på om noe skal sorteres som plast eller papir?

Ta krølle-/riveresten. Er det lett å rive, er det ofte papir. Krøller du emballasjen sammen og den lett spretter ut igjen, er det ofte plastemballasje. Forblir den krøllete, er det ofte papir.

Så ren må plastemballasjen være

All plastemballasje må være fri for produktrester. Skyll av emballasjen i kaldt vann, ta eventuelt en sveip med oppvaskbørsten om nødvendig og rist av vann før du sorterer.

Å skylle emballasjen i kaldt vann, er nok til å forhindre dannelsen av lukt fra for eksempel emballasje som har inneholdt kylling eller fisk.

Er emballasjen svært skitten, kan den kastes i restavfallet.

Hva er glass- og metallemballasje?

Er du usikker på hva som skal sorteres som glass- og metallemballasje, er stikkordet emballasje. Det er glass og metall som er en beholder i en eller annen form og inneholder noe annet.

Glassemballasje

Glassemballasje er emballasje av glass det har vært mat, drikke eller andre husholdningsvarer i da du kjøpte det. Produkter av glass, som kopper og drikkeglass, skal ikke sorteres sammen med glassemballasjen.

Glassemballasjen skal være tom når den sorteres. Skyll og rist for å få ut rester. Rist den drypptørr. Sorter.

Ja, takk

- Glassflasker
- Syltetøyglass
- Parfymeflasker (uten innhold)
- Barnematglass
- Vinflasker i glass
- Ølflasker i glass
- Brusflasker i glass

Nei, takk

- Kopper
- Drikkeglass
- Porselen
- Keramikk
- Krystall
- Ildfaste former
- Speil
- Vindusglass
- Lyspærer
- Lyslykter
- Blender
- Kaffekanne

Metallemballasje

Metallemballasje er all emballasje i metall, unntatt drikkebokser med pant. Typiske eksempler på metallemballasje er hermetikkbokser, aluminiumsformer og påleggstuber. Produkter av metall, som gryter, vaffeljern og tørkestativ, skal ikke sorteres med metallemballasjen.

Metallemballasjen skal være helt tom når den sorteres. Tøm ut rester og skyll metallemballasjen i kaldt vann. Rist emballasjen drypptørr. Sorter. Dette er eksempler på metallemballasje:

Ja, takk

- Hermetikkbokser
- Påleggstuber av metall
- Telysholdere (husk å løsne veken)
- Syltetøylokk
- Aluminiumsbeger
- Aluminiumsfolie
- Makrell i tomat-boks
- Leverposteiboks
- Fakkeltboks
- Hunde- og kattemat i form

Nei, takk

- Svært skitten metallemballasje
- Drikkebokser med pant
- Gryter og panner
- Emballasje merket med oksiderende, akutt giftig, eksplosjonsfarlig, gass under trykk eller fare
- Lyspærer og lysstoffrør
- Gardinstenger
- Vaffeljern
- Tørkestativ
- Spiker og skruer
- Spraybokser merket med faresymbol
- Pillebrett
- Malingsspann og lakkbokser

Hva er restavfall?

Restavfall, eller brennbart avfall, er det avfallet som ikke kan sorteres ut og gjenvinnes. For å ta vare på våre ressurser og kunne leve i en verden som lever bærekraftig, må vi

Ja, takk

- Støvsugerpose
- Plastsugerør
- Q-tips
- Tyggis
- Snus og sneiper
- Bomull og bomullspads
- Engangslinser
- Bleier, bind og tamponger
- Plastprodukter som plastleker og plastredskaper
- Drikkeglass (husholdningsglass, krystallglass, vinglass og lignende)
- Svært skitten emballasje
- Komposterbare produkter
- Nedbrytbar plast CD-plater og VHS kassetter
- Slitte og ødelagte sko

Nei, takk

- Emballasje som kan kildesorteres
- Spisbar mat
- Elektriske produkter
- Brukbare eller ødelagte klær
- Farlig avfall
- Batterier
- Lyspærer
- Spraybokser
- Malingsrester

Elektrisk og elektronisk avfall/ EE-avfall

Hårføneren er ødelagt. Den gamle mobilen brukes ikke lengre og strykejernet er erstattet med et annet.

Produkter som trenger strøm, enten i form av stikkontakt eller batteri, for å fungere, skal ikke kastes i restavfallet. Dette er såkalt EE-avfall, og må leveres inn slik at det kan gjenvinnes på riktig måte. Uansett hvor stor eller liten elektronikken i produktet er, kan den inneholde gasser, oljer eller andre miljøgifter. Disse er ikke farlige når produktet er i bruk, men når produktet er ødelagt og skal kastes er det viktig at miljøgiftene blir behandlet og håndtert riktig. I tillegg inneholder komponentene i elektriske produkter en del råstoffer som det begynner å bli mangelvare på på jordkloden vår.

Gratis å levere EE-avfall

Alle elektriske produkter som selges i Norge, har en miljøavgift inkludert i prisen. Denne avgiften gjør at du kan levere inn produktet gratis slik at det kan gjenvinnes til nye produkter. Komponenter i EE-produkter kan gjenvinnes gang på gang, og på den måten tar vi vare på ressursene våre. Lever derfor både stort og smått av EE-produkter til gjenvinning.

Alt av EE-avfall kan leveres til oss på HRS. Større EE-produkter kan du også levere hos butikken du kjøpte dette på. Mange dagligvarebutikker har også egne gjenvinningstativer for småelektronikk i butikken, hvor dette kan leveres. Spør gjerne hos din lokale dagligvarebutikk.

Dette er eksempler på EE-avfall

Alle produkter som går på strøm og batteri, som for eksempel

- Hvitevarer (kjøleskap, komfyr, vaskemaskin med mer)
- Brunevarer (stereoanlegg, Tv, kassettspiller med mer)
- Elektriske apparater (kaffetrakter, strykejern, blender med mer)
- Leker med lyd og/eller lys
- Blinkesko
- Mobiltelefon
- Ioniske røykvarslere
- Elektrisk tannbørste
- Lamper
- Vibrator
- E-sigarett
- Kalkulator
- Drill og andre elektriske verktøy
- Ledninger
- Ørepropper/hodetelefoner
- Bursdagskort med musikk

Sikker levering av pc/nettbrett

Det kan være flere grunner for at man ikke har sendt gamle nettbrett, pc-er eller mobiltelefoner til gjenvinning. Det kan være at man tenker at de ikke gjør noen skade når de ligger i skuffen. Noen er også redd for at det som leveres inn skal komme på avveie og havne hos uvedkommende. Men leverer du inn dette hos oss, kan du være sikker på at dine gamle mobiltelefoner og nettbrett ikke kommer på avveie.

HRS har S-bokser (Sikker-boks) på våre gjenvinningsstasjoner. Dette er låste bokser med innkastluke. Boksene forblir låst og trygt oppbevart til de blir hentet av Norsirk. Det er også kun Norsirk som har nøkkelen til boksen, så ingen andre skal ha tilgang til boksen.

I gjenvinningsprosessen blir harddiskene skrudd ut og kvernet, før metallene blir sortert og sendt til gjenvinning. Faktisk kan 95% av en mobiltelefon gjenvinnes. Fordelen med å gjenvinne også mobiltelefoner, nettbrett og pc-er, er at vi kan gjenvinne de sjeldne jordmetallene som det allerede er knapphet om i dag. Med andre ord er det mer bærekraftig for jorden vår.

Hva er farlig avfall?

Når man tenker på farlig avfall, tenker man som regel på avfall som maling, lakk og lim. Men farlig avfall er alt av avfall som utgjør en direkte fare for miljøet og omgivelsene, dersom den ikke blir behandlet riktig og havner i naturen.

Farlig avfall er en del av hverdagen

Parfymeflasker med innhold, skal også sorteres som farlig avfall.

Uten at man selv vet det, har man ofte svært mye farlig avfall i huset. Det er ikke skadelig å ha farlig avfall i huset, men det bør behandles med forsiktighet. Vi kan grovt sett dele farlig avfall hovedsaklig inn i to kategorier – eksplosjonsfarlig avfall og miljøfarlig avfall. Noen produkter vil selvsagt være begge deler. Felles for disse er at de vil være skadelig for omgivelsene – mennesker, dyr og/eller naturen. Eksempelvis kan dyr eller fugler få dette i seg, miljøfarlige væsker kan sive ned i jorda og ødelegge økosystemet, eller miljøskadelige partikler kan være helseskadelig ved at det spres via lufta. Kast derfor aldri farlig avfall på bål eller i peisen.

Hva skal kastes som farlig avfall?

- De fleste spraybokser, som hårspray, formfett, krem på boks, spraydeodoranter og liknende, inneholder en drivgass som er farlig avfall. Det er denne gassen vi ikke ønsker skal komme ut i naturen.
- Negllakk og parfymeflasker med innhold
- Rengjøringsmidler
- Maling, lim og lakk
- Lysstoffrør/sparepærer
- Løsemidler
- Bilpleieprodukter
- Bilolje
- Båtpleieprodukter
- Skismøring med fluor og skirens
- Ugress-, insekts- og skadedyr

Er du usikker om noe betegnes som farlig avfall eller ei, ta gjerne kontakt med oss, så hjelper vi deg.

Hvorfor skal batterier sorteres ut?

Å kaste batteriet i restavfallet, kan i verste fall føre til et branntilløp i kjøkkenbenken. I tillegg til brannfare, er det selvsagt et miljøperspektiv i at batteri skal sorteres ut og sendes til gjenvinning. Batteri inneholder som regel kadmium (Cd), kvikksølv (Hg) og/eller bly (Pb). Dette er tungmetaller det ikke er ønskelig skal komme ut i naturen. Det er også en del materiale i batteriene som kan hentes ut og gjenvinnes. Når batteriene sorteres ut som farlig avfall og leveres til oss, sørger vi på HRS at batteriene sendes til korrekt håndtering.

Ja, takk

- Engangsbatterier
- Alkalisk batteri
- Knappcellebatteri
- Nødstrømsbatteri
- Startbatteri til bil og båt
- Mobilbatteri
- Solcellebatteri

Slik oppbevarer du brukte batterier

Sett en tapebit over polene og samle batteriene på en trygg plass før du leverer de til gjenvinning.

- Sett en tapebit på polene på batteriene for å hindre kortslutning
- Legg batteriene i en pose eller boks
- Ta med batteriene med deg når du skal på butikken eller besøke HRS. Ettersom batterier er farlig avfall, er det gratis for privatkunder å levere.

Alle steder som selger batterier, er også forpliktet til å ta brukte batterier i retur. I tillegg er det ofte egne stativer på dagligvarebutikker hvor man kan levere inn for eksempel lyspærer, småelektronikk og batterier. Batteriene kan selvsagt leveres direkte inn til oss.

Om Moan miljøstasjon, Evenes/Tjeldsund

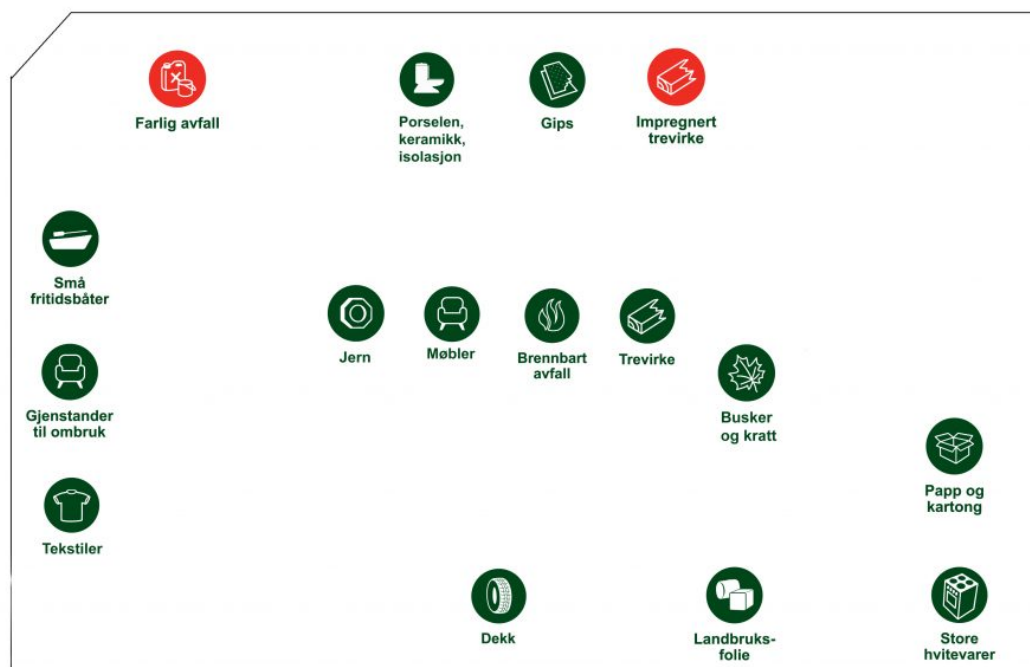
Moan miljøstasjon er felles miljøstasjon for alle innbyggere i kommunene Evenes og Tjeldsund.

Klargjøring før besøk på miljøstasjonen

Vi anbefaler våre kunder til å ta en kikk på oversiktskartet før man planlegger en tur til oss. Se hvor de forskjellige containerne står plassert på kundetorget, og pakk gjerne bil/henger (i den grad det er mulig) etter hva som skal av først og hva som skal av sist. Det er svært tidsbesparende og våre kunder slipper å gå fram og tilbake over kundetorget.

Husk å bruke gjennomsiktige avfallsekker når du leverer avfall i sekker. Har du sorte avfallsekker, må du belage deg på å sprette opp sekkene ved levering og sortere innholdet ut av sekkene.

Moan miljøstasjon

 @HRSHalogalandRessurselskap
Vi tar forbehold om endringer på plassering.
For oppdatert kart, se [hrs.no](https://www.hrs.no)

HRS
HUSHOLDNING

Klikk på kartet for å åpne i egen fane. Kartet kan deretter lagres/printes ut. Merk at det kan komme endringer på plasseringen av containere. Printer du ut kart, så sjekk gjerne for oppdateringer før ankomst.

Priser/ HRS-kort

Alle private som betaler renovasjonsavgift i Evenes eller Tjeldsund, har mulighet til å levere inntil fem kubikk grovavfall pr åpningsdag på Moan miljøstasjon i Evenes. Skal du benytte deg av dette, må du ha med HRS-kortet når du skal levere.

Dersom du leier leilighet må du høre med utleier om du får tilgang til HRS-kort. Har du flyttet inn i et nyopprettet borettslag, er det leder av borettslaget som får tilsendt kortene.

HRS-kortene følger eiendom og ikke person. Dersom du flytter, skal HRS-kort ligge igjen i din gamle bolig. Nytt kort skal ligge igjen fra forrige eier. Flytter du inn i et helt nytt bygg, kan du ta kontakt med oss og få tilsendt kort.

Vi tar Vipps på alle våre miljøstasjoner.

Glemt kort eller oppbrukt kvote: 350,- pr kubikk.

Mistet HRS-kort: 250,- for å få nytt kort.

For å få så skrevet ut nytt HRS-kort, må du ta kontakt med vår administrasjon i Narvik.

Husk at det er vederlagsfritt å levere bølgepapp, jern, EE-avfall og farlig avfall (inntil 1.000 kg pr abonnent). Det er derfor lurt å sortere det du skal kaste hjemme, slik at våre kundeveiledere raskt får overblikk over hva som skal føres opp på HRS-kortet og hva som er vederlagsfritt.

KONTAKTPERSON

Hans William Kanebog 479 09 545

DRIFTSLEDER

GEIR ERIK DØLVIK 959 89 394

ÅPNINGSTIDER

Hele året

Torsdag kl 14.00- 20.00

Mai

Mandag kl 12.00 – 18.00 Onsdag kl 10.00 – 14.00 Torsdag kl 14.00 – 20.00

Juni – oktober

Mandag kl 12.00 – 18.00 Torsdag kl 14.00 – 20.00

November – desember

Torsdag kl 14.00 – 20.00

Ekstra åpningsdager 2020

6.april: 12.00 -18.00, 21.desember: 12.00 – 18.00, 28.desember: 12.00 – 18.00

Helligdager stengt

Skjema for utfylling:

<https://www.hrs.no/hrs-husholdning/skjema-til-utfylling/>

På denne lenken finner du diverse skjemaer som man i enkelte tilfeller trenger å fylle ut og levere til oss.

Alle skjemaene er pdf, slik at en enkelt kan trykke på det skjemaet du er ute etter, for deretter å laste det ned og skrive det ut på din skriver.